

Briselē, 2017. gada 9. februārī
(OR. en)

6170/17

COHOM 16
CONUN 54
SOC 81
FREMP 11

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepriekš. dok. Nr.:	15717/16 COHOM 168 CONUN 234 SOC 815 FREMP 210
Temats:	Pārskatīta ES līmeņa sistēma, kas paredzēta 33. panta 2. punktā Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām

Pielikumā ir iekļauta Pārskatīta ES līmeņa sistēma, kas paredzēta 33. panta 2. punktā Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām; pārskatīto sistēmu Padome pieņēma 3513. sanāksmē 2017. gada 16. janvārī.

**PĀRSKATĪTA ES LĪMEŅA SISTĒMA, KAS PAREDZĒTA 33. PANTA 2. PUNKTĀ
APVIENOTO NĀCIJU ORGANIZĀCIJAS KONVENCIJĀ
PAR PERSONU AR INVALIDITĀTI TIESĪBĀM**

Saskaņā ar ieteikumiem, kas ietverti ANO Personu ar invaliditāti tiesību komitejas noslēguma apsvērumos attiecībā uz ES sākotnējo ziņojumu par Konvencijas īstenošanu.

1. IEVADS

ANO Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām ¹ (turpmāk "Konvencija" ²) Eiropas Savienībā stājās spēkā 2011. gada 22. janvārī. Konvencijas 33. panta 2. punktā ir noteikts, ka Konvencijas dalībvalstis "saglabā, pastiprina, nosaka vai izveido" sistēmu, tostarp vismaz vienu neatkarīgu mehānismu. Sistēmas uzdevums ir veicināt, aizsargāt un uzraudzīt šīs Konvencijas īstenošanu. Sistēma ir jāveido atbilstoši katras Konvencijas dalībvalsts *juridiskajai un administratīvajai sistēmai*. Konvencijas 33. panta 2. punktā ir paredzēts, ka attiecīgās darbības var veikt sistēmā, kas var sastāvēt no vairākām struktūrām. Konvencijas 33. panta 3. punktā ir paredzēts, ka pilsoniskajai sabiedrībai (jo īpaši personām ar invaliditāti un tos pārstāvošām organizācijām) jāiesaistās un pilnībā jāpiedalās pārraudzības procesā.

Padomes, dalībvalstu un Komisijas Rīcības kodeksa, kurā izklāstīta iekšējā kārtība, lai Eiropas Savienība īstenotu Konvenciju un Eiropas Savienības pārstāvību saistībā ar to, 13. punktā noteikts, ka *"Komisija saskaņā ar Konvencijas 33. panta 2. punktu pienācīgā kārtā ierosina atbilstīgu vienam vai vairākiem neatkarīgiem mehānismiem paredzētu sistēmu, kā arī saskaņā ar Konvencijas 33. panta 3. punktu – pilsoniskās sabiedrības iesaisti, ņemot vērā visas atbilstīgās Savienības iestādes, struktūras, birojus vai aģentūras"*. ³

¹ 2010/C 340/08, OV C 340, 15.12.2010., 11. lpp.

² Visas atsauces uz tiesību normām ir atsauces uz Konvenciju, ja vien nav paredzēts savādāk.

³ Turpmāk vienkāršības labad tiks izmantots termins "iestāde", izņemot gadījumus, kad atsauce ir uz konkrētiem Līguma noteikumiem.

Eiropas Komisijas izstāšanās no ES līmeņa sistēmas neskar uzdevumus, ko Eiropas Komisija veic kā Konvencijas ES kontaktpunkts, ietverot veicināšanu un aizsardzību, vai LESD paredzētos uzdevumus, kas ir saistīti ar ES tiesību aktu īstenošanas uzraudzību dalībvalstīs.

2. DARBĪBAS JOMA

Saskaņā ar Konvencijas 44. panta 2. punktu Eiropas Savienības kā reģionālas integrācijas organizācijas saistības, tai īstenojot ES kompetences, ir pielīdzināmas Konvencijas dalībvalsts saistībām. Šīs kompetences ir izklāstītas ii pielikumā Padomes Lēmumā 2010/48 ⁴.

ES sistēmas pilnvaras ietver ES kompetences jomas, un ar to papildina valstu sistēmas un neatkarīgus mehānismus, kam ir galvenā atbildība par *UNCPRD* popularizēšanu, aizsardzību un uzraudzību dalībvalstīs.

ES sistēma ietver divus dažādus pilnvarojumus:

- **pirmkārt**, uzdevumi jāpilda jomās, kurās dalībvalstis savu kompetenci ir nodevušas Eiropas Savienībai (galvenokārt ES tiesību akti un politika ⁵). Tā būs sistēmas darbību galvenā joma.
- **otrkārt**, uzdevumi jāpilda, ņemot vērā to, kā ES iestādes Konvenciju īsteno "iekšienē", proti – attiecībā pret Savienības publisko administrāciju, piemēram, attiecībā uz to darbiniekiem, kā arī to saskarsmē ar pilsoņiem un sabiedrību.

⁴ Padomes Lēmums 2010/48/EK par to, lai Eiropas Kopiena noslēgtu Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām, OV L 23, 27.01.2010., 35. lpp.

⁵ Kā izklāstīts Padomes Lēmumā 2010/48 pievienotajā deklarācijā par ES kompetenci.

3. SISTĒMAS DALĪBNIEKI

Virkne ES iestāžu un struktūru pašreiz veic Konvencijā noteikto tiesību popularizēšanas, aizsardzības un uzraudzības funkcijas.

Ir noteiktas šādas vienības, kas veido ES sistēmu:

- Eiropas Parlamenta Lūgumrakstu komiteja,
- Eiropas Ombuds,
- Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (*FRA*),
- Eiropas Invalīdu forums.

4. VEICAMIE UZDEVUMI

4.1 Popularizēšana

Eiropas Ombuds var saņemt sūdzības, kā arī uzņemties *ex officio* izmeklēšanu un sagatavot ziņojumus (LESD 228. pants) par trūkumiem ES iestāžu, struktūru, biroju un aģentūru, tostarp Komisijas un *FRA* darbību veikšanā. Šajos pienākumos ietilpst Konvencijā paredzētās popularizēšanas darbības, piemēram, ikgadējā ziņojuma izdošana, tajā atvēlot vienu nodaļu invaliditātes jautājumiem, un informācijas izplatīšana Eiropas Ombuda tīklā.

ES pamattiesību aģentūra (FRA) saskaņā ar Regulu 168/2007 ⁶ un Daudzgaļu pamatprogrammu var uzlabot informētību par Konvenciju ⁷. Tā it īpaši var pievērsties invaliditātei kā daļai no diskriminācijas novēršanas tematiskās jomas un arī citām tematiskajām jomām, ievērojot transversālu pieeju ⁸.

Eiropas Invaliditātes forums (EIF) Konvenciju popularizē neatkarīgi – rīkojot informatīvas kampaņas un plašsaziņas līdzekļu pasākumus, sniedzot ziņojumus, rīkojot uzklausišanas un pasākumus, apmācības, veicot kontaktu tīkla veidošanas darbības un attiecīgas informācijas izplatīšanu Eiropas un valsts mēroga organizācijām-dalībniecēm, lai pastiprinātu to tehniskās zināšanas un pārliecināšanas spējas, kā arī ieinteresēto personu iesaistīšanos. Citas stratēģiskas popularizēšanas darbības ietver ES likumdošanas un politikas atbildes izpēti un tehnisku konsultāciju sniegšanu publiskām iestādēm par Konvencijas piemērošanu.

4.2 Aizsardzība

4.2.1 Konvencijas prasību ievērošana, dalībvalstīm īstenojot ES tiesību aktus

Personu aizsardzība pret Konvencijas pārkāpumiem, ko izdarījušas dalībvalstis, īstenojot ES tiesību aktus, ir jautājums, ko **galvenokārt izskata dalībvalstu sistēmās un tiesās**. ES sistēmas uzdevums attiecībā uz personas tiesību aizsardzību ir papildināt dalībvalstu sistēmas.

⁶ Padomes Regula (EK) Nr. 168/2007 (2007. gada 15. februāris), ar ko izveido Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru, sk. it īpaši 3. pantu un 4. panta 1. un 2. punktu.

⁷ Padomes Lēmums (2008/203/EK), ar ko Regulu (EK) Nr. 168/2007 īsteno attiecībā uz Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras daudzgaļu pamatprogrammas pieņemšanu laikposmam no 2007. gada līdz 2012. gadam, 4. panta 1. punkta a)-h) apakšpunkts, Regula 168/2007.

⁸ Atbilstīgas darbības ir *FRA* sniegta informācija par ikgadējo ziņojumu par pamattiesību jautājumiem, kas ietverti Aģentūras darbības jomās, tematisko ziņojumu publicēšanā, apmācības un izglītojošu darbību rīkošanā, ieinteresēto personu iesaistīšanā, kā arī saziņā un pasākumos. Aģentūra var arī veikt pasākumus, lai uzlabotu plašas sabiedrības izpratni par pamattiesībām un iespējām un dažādiem mehānismiem to piemērošanai vispār, tomēr neizskatot konkrētas sūdzības.

Eiropas Parlamenta Lūgumrakstu komiteja (PETI) arī veicina aizsardzību pret Konvencijas pārkāpumiem, ko izdarījušas dalībvalstis, īstenojot ES tiesību aktus, jo tā var izskatīt visus jebkura ES pilsoņa iesniegtus lūgumrakstus par jautājumiem, kuri ietilpst Savienības darbības jomā un tiešā veidā skar attiecīgo pilsoni (LESD 227. pants). Komiteja, pildot minēto uzdevumu, darbojas neatkarīgi no dalībvalstīm un Komisijas.

4.2.2 ES iestāžu darbības atbilstība Konvencijas prasībām

Iespējamos Konvencijas pārkāpumus, kas izpaužas kā administratīvas kļūmes ES iestāžu darbībā, galvenokārt uzrauga **Eiropas Ombuds**. Viņa/viņš var uzklaut un izmeklēt sūdzības, kurās skarti tiesību un labas pārvaldības jautājumi, kā arī veikt *ex officio* izmeklēšanu un sagatavot ziņojumus (LESD 228. pants). **Eiropas Ombuds** var izmeklēt iespējamās administratīvās kļūmes, ko sūdzību izskatīšanas un uzraudzības posmā ir pieļāvusi Komisija, un ziņot par šīm kļūmēm. Ombuds darbojas neatkarīgi no visām pārējām ES iestādēm, kā arī jebkuras valsts valdības, iestādes, struktūras vai biroja.

Eiropas Parlamenta Lūgumrakstu komitejai aizsardzības jomā ir liela nozīme attiecībā uz to, kā ES iestādes lēmumu pieņemšanas procesā un saistībā ar tiesību aktiem ievēro Konvencijas prasības, tostarp gadījumos, kad ES iestādes pilda publiskās pārvaldes funkcijas (piemēram, ar personālu saistītās lietas). Komiteja izskata lūgumrakstus attiecībā uz ES tiesību aktiem un politiku, un tā var iesniegt Padomei un Komisijai mutiskus jautājumus apspriešanai plenārsēdē, kā arī izstrādāt ziņojumus un/vai rezolūcijas.

EIF no personām ar invaliditāti saņem informāciju un sūdzības saistībā ar viņu personīgo pieredzi un informē par to atbildīgās administratīvās iestādes, kā arī sabiedrību kopumā. EIF var kā trešā persona iesniegt pieprasījumus daudzās dalībvalstu un Eiropas tiesās.

4.3 Uzraudzība

4.3.1 Uzraudzība, ko veic, lai konstatētu, kā ES iestādes, izmantojot ES tiesību aktus un politiku, īsteno Konvencijas prasības

EIF neatkarīgi un sistemātiski **uzrauga, kā ES īsteno Konvencijas prasības, izmantojot tiesību aktus un politiku**, tostarp izskatot jaunus tiesību aktu priekšlikumus, kā arī pieņem sūdzības saistībā ar to īstenošanu. Tādējādi tas var novērtēt panākumus, kas noteiktā laika periodā gūti tiesību izmantošanas jomā, kā arī noteikt, vai minētajā procesā vērojama stagnācija vai regress.

Eiropas Ombuda darbība papildina uzraudzību attiecībā uz to, kā iestādes īsteno Konvenciju, jo viņa/viņš var sākt izmeklēšanu pēc paša iniciatīvas un sagatavot ziņojumus par administratīvajām kļūmēm, ko savā darbā pieļāvušas ES iestādes un struktūras, biroji un aģentūras ⁹.

4.3.2 Datu sniegšana un rādītāju izstrāde

FRA saskaņā ar savām pilnvarām neatkarīgi vāc un analizē datus. Tās galvenais uzdevums minētajā sistēmā būs minēto datu neatkarīga sniegšana. Šajā sakarībā **FRA** arī izstrādā rādītājus un kritērijus, saskaņā ar kuriem tiek veikta uzraudzība.

5. DARBĪBAS VEIDS

ES sistēmas mērķis ir nodrošināt, lai tā darbotos kā vienkāršs, efektīvs un praktisks mehānisms, kurā katrs dalībnieks saistībā ar saskaņotu darba plānu veicinās Konvencijas popularizēšanu, aizsardzību un uzraudzību atbilstīgi savām kompetences jomām.

Gada laikā sistēmas dalībnieki savu darbību ietvaros pildīs tiem noteiktos attiecīgos uzdevumus. Vajadzības gadījumā dalībnieki sazināsies cits ar citu.

Sistēmas dalībnieki tiksies vismaz reizi gadā panākumu izskatīšanas sanāksmē. Ņemot vērā vajadzības un pēc jebkura sistēmas dalībnieka pieprasījuma tiks rūpīgi apsvērta iespēja rīkot papildu sanāksmes.

⁹ Eiropas Ombuds, izmantojot Eiropas Ombudu sadarbības tīklu, var arī nodrošināt saziņu ar valsts un reģionālajiem ombudiem dalībvalstīs.

Visiem dalībniekiem ir tiesības piedalīties sanāksmē visā tās laikā, piekļūt sanāksmes dokumentiem un paust savu viedokli par izskatāmajiem jautājumiem. Lēmumus pieņems vienprātīgi. Dalībnieki vienosies par darba metodēm un prioritātēm.

Lai nodrošinātu izpratni par sistēmas darbību, kā arī tās dažādo sastāvdaļu uzdevumiem un īstenotajiem pasākumiem, ir būtiski, lai sabiedrība saņemtu skaidru informāciju. Sistēmas dalībnieki nodrošina, lai viņu pastāvīgi sagatavotajos ziņojumos darbs saistībā ar Konvencijas īstenošanu būtu skaidri atpazīstams un pienācīgi uzskatāms.

Turklāt viens no sistēmas dalībniekiem uzturēs pilnībā pieejamu tīmekļa lapu, un tajā būs norādītas saites uz pārējo dalībnieku tīmekļa vietnēm.

Vajadzības gadījumā jebkurā laikā var ierosināt pārskatīt sistēmas darbību un/vai tās darba metodes.
